

ОНИРОГРАМИ

Звонко Карановић, *Месечари на излећу*, „Лом”, Београд 2012

Три одломка могу обележити *Месечаре на излећу* Звонка Карановића. У уводном цитату Џејмса Тејта читамо како субјекат „погледом тражи знакове града”; нешто касније, Карановић ће написати:

Знала би решење загонетке која ју је опседала након што га је ... позвала на мобилни телефон, а љубазан женски глас јој саопштио да позвани корисник тренутно није доступан.

На крају – на самом крају књиге, на задњој корици – видимо одређење *Месечара на излећу* као низа „психопоетских спотова”, што изузетно тачно и креативно дефинише кратку прозно-поезијску форму којом су писани, као што и претходни фрагменти описују садржај чији је *mise en scène* Град и чија Потрага за значењем остаје непотпуна, недовршена или недосађана.

Управо је Сан још један велики маркер Карановићеве збирке који бих придодао овим дефиницијама. Ониричко је диван алат у Карановићевим рукама, помоћу чега његова „делца” удобно стоје између прозе и поезије. У већини ових психопоетских спотова се или сања, или говори о одсањаном (запамћеном или заборављеном, понекад нема разлике), или се наративи остварују путем ситних сижејних насумичности, чиме се ствара дојам сновито-лирских кратких прича. Гледано под одређеним углом, *Месечари на излећу* су збирка метрополис-коана, кратких, јасних, али изазовно криптичних текстова у којима се, готово редовно, на крају дешава мистериозни моменат самопросвећења познат само аутору-сневачу (који лута хаусторима или седи у хотелској соби) али чији се смисао читаоцима само наговештава.

Када Карановић сања, он сања жену, град, текст (најчешће поезију) и филм у 45 сесија. У *Месечарима на излећу* град никада не бива именован, а жена ће можда понекад бити одређена страним именом (Маргарета, Ребека). Текстови и филмови се, међутим, доста чешће дефинишу (Кафка, Годар, Готфрид Бен, „седам младих немачких песника”...), чиме се посредно ствара слика аутора/субјекта као урбаног учењака, неког ко можда тренутно није у самој жижи града, у кафићима и поп-референцама, али који га познаје, и који о њему сања и поетише (чак и кад говори о мочварима и брдима) на крају дана са крова солитера, тј. модерне куле од слоноваче. Оцењивати снове је незахвално али можемо говорити о њиховим транскрипцијама, а Карановић је изузетно свестан феномена преноса и губљења података у покушају да се нешто унутрашње пренесе у свет (и обратно). *Месечари на излећу* провлаче у себи

мотиве непримљених или чудновато интерпретираних порука: већ у првој причи, *У хоџелској соби*, имамо човека који је са две стране, телефонски и усмено, изложен информацијском флуксу кога, међутим, не усваја. На даљим странама имамо записивање визија које нико не чита и упоредно писање писама самом себи (*Зайис из каријонске цркве*), гласно обнародовање просвећења са терасе кога остатак града не региструје (*О ошкрићу два изумрла светића*), необично тумачење једног циркуларног мејла (*Дарићовски човек*) или лелујање визит-карте која се волшебно појављује и тек мало театрално нестаје у налету ветра (*Еиифанија, мала демонстрација моћи*). Аутор прави вешт отклон стављајући своје прозе у перспективу трећег, а не првог лица (правећи тиме од њих, између осталог, уметничка уобличења а не личне исповести) и сжимајући њихову фабулу до основног излагања где је свакој реченици дат засебан пасус. Карановићевих 45 сновотекстова садрже неку врсту телеграмске суштине која, иако врхунски јасна, нимало не смета поетичности и медитативности израза.

Месечари на излећу су, дакле, производ комбинаторије наума и заума и књига која је, мислим, најбоља када је на оној граници између лирског и прозног, односно када орбитира у јасно-нејасном подручју ониричког. У складу са тим, не бих рекао да збирка има изражено слаба места (будући да је Карановићев наум сјајно остварен његовим заумом), већ пре делове које нарушавају утисак целине одскачући од те утврђене линије орбите. Такви су, на пример, текстови и фрагменти који својим песничким сликама можда исувише одлазе у насумичност и херметичност (*Одлазак у нови ум*, завршни део *Комесара*, први део *Излећта*), односно текстови који очигледном симболиком готово да прелазе у заокружене алегорије (стварање кроз деконструкцију у *Изненадним догађајима у музеју усјомена*, стање наставничког заната у *Авионима будућности*) што је облик који својим конкретним разрешењима никако не погодује сновитом и неодређеном осећају остатка књиге.

Таквих одступања на графику *Месечара на излећу* ипак нема превише, а у књизи која се чита брзо, више пута и са свих могућих страна можда могу деловати као доза здраве варијације – иако ће и даље бити уочени као ситна одступања. Као што је речено, снови се можда не могу оценити, али ови онирограми Звонка Карановића ипак представљају лепо читање.

Милош ЈОЦИЋ